C2110
Operační systém UNIX a základy programování

10. lekce

Petr Kulhánek

kulhanek@chemi.muni.cz

Národní centrum pro výzkum biomolekul, Přírodovědecká fakulta
Masarykova univerzita, Kotlářská 2, CZ-61137 Brno

Obsah

- **Spuštění příkazů III**
  proměnná PATH
- **Hybridní skripty**
  přesměrování v rámci skriptu
- **Nové příkazy**
  type, hash, tr, memcoder, mplayer

Bash

Spouštění příkazů a aplikací, III

Aby mohl shell zadaný příkaz spustit, potřebuje **znát úplnou cestu** k souboru, který obsahuje binární program nebo skript.

1. Cesta k příkazu se nejdříve hledá v tabulce s již použitými příkazy:

```
$ hash
hits    command
1    /bin/rm
3    /bin/ls
```

Tabulku lze smazat příkazem:
`$ hash -r`

2. Pokud není příkaz nalezen, hledá se v adresářích uvedených v systémové proměnné **PATH**

$ echo $PATH — pořadí prohledávání

```
.../usr/local/bin:/usr/sbin:/usr/bin:/sbin:/bin
```

Adresáře se oddělují znakem **:** (dvojtečka)

3. Cestu k příkazu, pokud existuje, lze zjistit příkazem **type**

```
$ type ls
/bin/ls
```

Úprava proměnné PATH

Manuální změna proměnné PATH

```
$ export PATH=/moje/cesta/k/mym/prikazum:$PATH
```

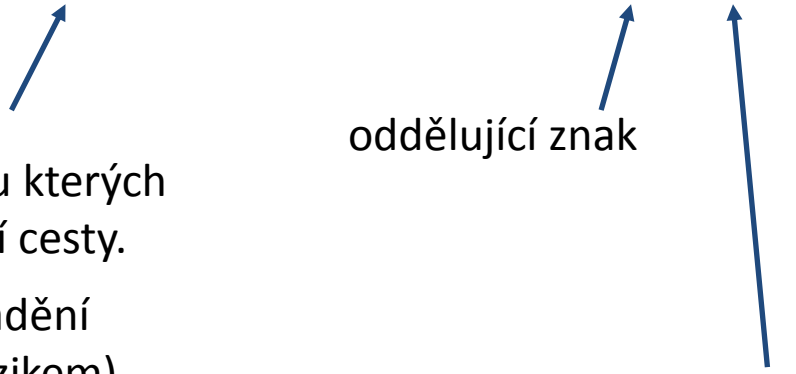

Cesta k adresáři obsahující příkazy, u kterých chci, aby byly přístupné bez uvádění cesty.

Cesta se vždy uvádí absolutně! (uvádění relativních cest je bezpečnostním rizikem)

oddělující znak

Původní hodnota proměnné **PATH**
(nutné pro nalezení systémových příkazů)

Automatizovaná změna proměnné PATH

Automatizovanou změnu proměnné PATH (a případně jiných systémových proměnných) provádí příkaz **module.**

```
$ module add vmd
```

Příkaz tr

Příkaz **tr** slouží k transformaci nebo mazání znaků ze standardního vstupu. Výsledek je zasílán do standardního výstupu.

Příklady:

```
$ cat soubor.txt | tr --delete "qwe"
```

z obsahu souboru **soubor.txt** odstraní znaky "q", "w" a "e"

```
$ cat soubor.txt | tr --delete "[:space:]"
```

z obsahu souboru **soubor.txt** odstraní všechny bílé znaky

```
$ echo $PATH | tr ":" "\n"
```

v textu zaslaného příkazem echo budou nahrazeny znaky ":" znakem nového řádku "\n"

Cvičení

1. Vypište hodnotu proměnné PATH.
2. Vypište adresáře obsažené v proměnné PATH, každý na jeden řádek.
3. V kterém adresáři se vyskytuje program **kwrite**?
4. Jaké je obsah tabulky použitých příkazů?
5. Jakým způsobem změní hodnotu proměnné **PATH** příkaz **module add vmd**?
6. V jakém adresáři se vyskytuje příkaz **vmd**?

MPlayer

http://www.mplayerhq.hu

mplayer

mplayer slouží k přehrávání videa. Stručný popis ovládání lze získat spuštěním příkazu bez žádného argumentu.

Příklad:

```
$ mplayer movie.avi
                    přehraje video movie.avi
```

Zajímavé volby:

-loop N	přehraje video N-krát
-fs	video přehraje v celoobrazovkovém režimu

mencoder

mencoder slouží ke kódování videa. Lze jej využít pro konverzi jednoho formátu do druhého, změně kodeku, nebo sestavení videa ze série obrázků.

Sestavení videa z obrázků:

```
$ mencoder "mf://*.png" –mf fps=25 -ovc lavc -o output.avi
```

Vstupní data. Použije všechny obrázky s příponou png. Obrázky musí mít vhodné jméno, které, pokud je použito pro setřídění, poskytne správnou sekvenci.

Výstupní encoder.

Název vytvořeného videa.

Počet snímků za sekundu (FPS – frames per second).

Přehled: http://mariovalle.name/mencoder/mencoder.html

Alternativy

http://ffmpeg.org/

FFmpeg is a complete, cross-platform solution to record, convert and stream audio and video. It includes libavcodec - the leading audio/video codec library.

http://gstreamer.freedesktop.org/

GStreamer is a library for constructing graphs of media-handling components. The applications it supports range from simple Ogg/Vorbis playback, audio/video streaming to complex audio (mixing) and video (non-linear editing) processing.

Cvičení

1. V adresáři **/home/kulhanek/Data/Video** jsou dva soubory s příponou **avi**. Oba soubory si překpírujte do adresáře **moje_video**, který vytvoříte ve vašem domovském adresáři.
2. Obě videa přehrajte v programu **mplayer**. Naučte se základní ovládání programu: pozastavení videa, přesouvání ve videu, přepnutí do celoobrazovkého režimu.
3. V adresáři **/home/kulhanek/Data/MovieImages** jsou obrázky ve formátu png. Vytvořte si adresář **/scratch/vas_login/mimages** , do kterého obrázky překopírujte.
4. Jaké rozměry (šířku, výšku a bitovou hloubku) má obrázek **e_0010.png** ?
5. Z obrázků sestavte dvě videa o FPS=10 a FPS=50.
6. Vytvořená videa přehrajte.

Hybridní skripty

Přesměrování v rámci skriptu

Přesměrování standardního vstupu programu my_command ze souboru skriptu.

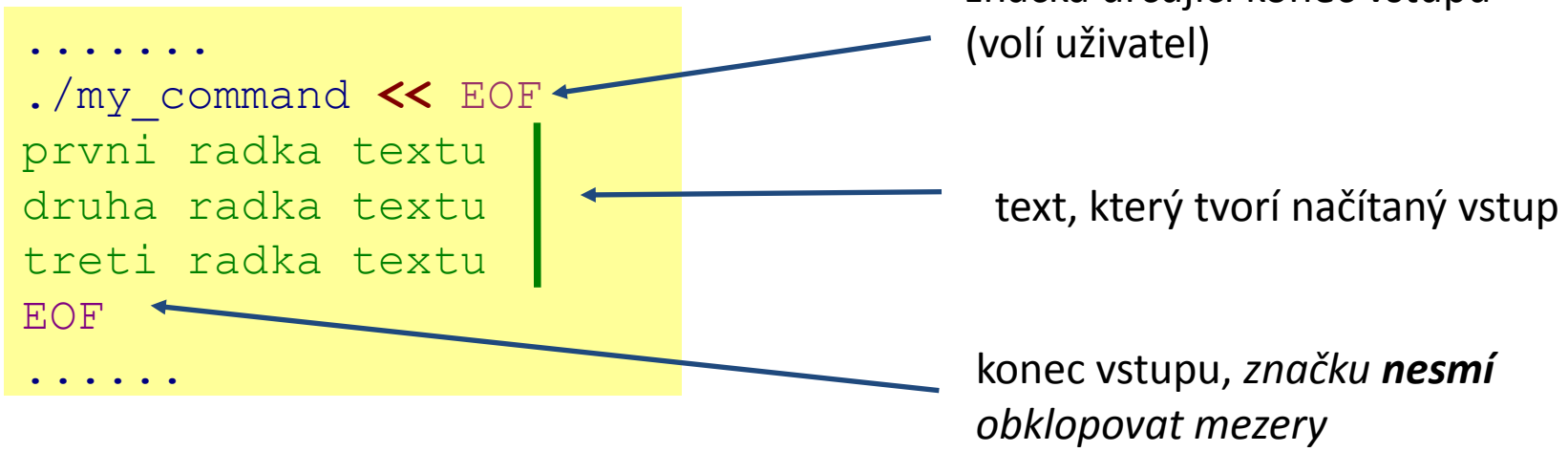

Tento způsob přesměrování je obzvláště výhodné používat ve skriptech, nicméně funguje i v příkazové řádce. Výhodou je expanze proměnných v načítaném textu.

Ukázky

```
#!/bin/bash

for((I=1;$I<=10;I++)); do
      NAME=`printf "%02d.txt" $I`
      cat << EOF > $NAME
Toto je soubor cislo: $I
EOF
done
```

vyznačený text je poslán do **standardního vstupu** příkazu cat
před odesláním textu jsou **expandovány** proměnné a příkazy uvozené `prikaz`
příkaz cat jej pak uloží do souboru $NAME

```
#!/bin/bash

gnuplot << EOF
plot sin(x)
EOF
```

Uvedeným způsobem lze programově vytvářet skripty pro gnuplot.

Cvičení

1. Vytvořte skript, který vytvoří deset souborů. Jméno souboru bude ve formátu XX.txt, kde XX je číslo souboru. Pokud je číslo souboru menší než deset, tak jako první cifru v názvu použijte znak 0. Každý soubor bude obsahovat následující text (X je číslo souboru):

```
Automaticky vytvoreny textovy soubor
Cislo souboru je:  X
```

2. Napište skript(y), který vytvoří sérii obrázků zobrazující vlnění (funkce sin, nebo cos v 2D nebo 3D, dle vašeho uvážení). Z obrázků sestavte video pomocí příkazu **mencoder**. Video přehrajte pomocí příkazu **mplayer**.